

Denkende database

Een jaar of dertig geleden studeerde ik psychologie aan de Universiteit van Amsterdam. Bij de vakgroep functieleer waar ik deel van uitmaakte werkten ze in die tijd enthousiast aan het zogeheten *semantischgeheugenproject*. De mens werd gezien als informatie-verwerkend systeem en men was bezig een model te maken voor hoe de menselijke kennis in ons geheugen ligt opgeslagen. Associatieve verbanden tussen concepten die in sterkten konden variëren, speelden daarbij een centrale rol. Zo is het bijvoorbeeld plausibel dat het concept 'beer' een sterkere associatieve verbinding heeft met het concept 'honing' dan met het begrip 'lucifer', om maar iets te noemen. Men verzong ingenieuze methoden om die onderlinge associatieve sterktes tussen concepten onderling en tussen concepten en attributen (van die concepten) te meten. In die tijd werden ook de eerste stappen gezet op gebied van AI, Artificiële Intelligentie, en het geheel zou uiteindelijk moeten uitmonden in een in Prolog geschreven computerprogramma dat het menselijk geheugen zou simuleren en daarmee inzicht zou geven in hoe ons denken functioneert.

Ons denken is altijd al een geniale bezigheid geweest. Van de hak op de tak. Je ziet iets, je wilt iets weten, snapt het niet en doet een stap terug. Nóg een keer proberen, en opeens heb je het te pakken. Maar klópt het wel, vraag je je plotseling weer af? Zo ongeveer werkt van buitenaf bekeken, semantischgeheugenproject of niet, ons brein.

Dit kwam allemaal weer in mijn geheugen bovendrijven toen ik onlangs een bezoek bracht aan QlikTech, dat met QlikView een soort intuïtieve, associatief getinte 'data discovery'-tool heeft gemaakt, waarmee businessgebruikers zich als een vis in het water door voor hen relevante businessdata schijnen te manoeuvreren. Toen ik Bas van der Horst, country manager Benelux van QlikTech, mijn hierboven weergegeven associaties openbaarde, vond er direct bij hem ook weer een klik plaats. "Dat is wel leuk, die link die je legt. Want de hele gedachte toen QlikTech in 1993 ooit begon met ontwikkelen, was precies dit: hoe werken de menselijke hersenen en hoe kun je dat nu vertalen naar een oplossing. Dat is uiteindelijk de combinatie van associatief en in-memory werken geworden. Alles gebeurt *on the fly*, op basis van de relaties die er liggen. Dat is altijd het uitgangspunt geweest en dat is in de kern waarom mensen het zo prettig vinden om ermee te werken. Je denkt en je klikt en het is er."

Grappige database toch, zo eentje die kan denken.

Dick Schievels (dick.schievels@array.nl)

